

ОВЛАШЋЕЊЕ СУДА ЗА ИСПИТИВАЊЕ ПРАВНЕ ВАЉАНОСТИ СУДСКОГ ПОРАВНАЊА

Суд нема законско овлашћење да без поднете тужбе за побијање судског поравнања по службеној дужности испитује његову правну ваљаност.

Из образложења:

"Предмет тужбеног захтева је исплата износа од 47.000 евра у динарској противвредности који тужиоци потражују од туженог на име стицања без правног основа, са затезном каматом од 5.8.2010. године до исплате.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је у својству извршног повериоца са тужиоцима у својству извршних дужника пред Општинским судом у Новом Саду закључио Споразум И ../04 од 25.5.2004. године о заснивању заложног права на непокретности извршних дужника. Споразумом је констатовано да по основу Уговора о зајму од 25.5.2004. године постоји потраживање повериоца према дужницима у износу од 30.000 евра у динарској противвредности, са каматом по стопи од 2% месечно и роком враћања од једног месеца, односно до 24.6.2004. године. Странке су се сагласиле да се потраживање повериоца обезбеди заснивањем заложног права на непокретности дужника и то на стану бр. .. у ..., у ул. ... бр. .. . Закључком суда је дозвољено закључење предметног Споразума. Стога је такав споразум добио снагу судског поравнања.

Пре покретања поступка извршења, тужени је покренуо парнични поступак против тужиље, ради исплате износа од 30.000 евра на име зајма из 2003. године, који је окончан доношењем пресуде на основу признања.

Решењем Општинског суда у Новом Саду И 1588/07 од 3.8.2007. године предметни стан је као предмет заложног права, продат тужиоцу. Решењем И 1588/07 од 27.11.2007. године је утврђено да је тужени делимично намирен по решењу И 1788/04 од 26.8.2004. године у износу од 2.795.000,00 динара.

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је Уговор о зајму од 25.5.2004. године привидан правни посао и да је ништава одредба Споразума од 25.5.2004. године којом је по основу тог уговора конституисано заложно право на предметном стану тужилаца. Зато првостепени суд закључује да је основан тужбени захтев за исплату износа од 46.800 евра.

Супротно становиште заступа другостепени суд и налази да је првостепени суд погрешно применио материјално право. Према становишту другостепеног суда, првостепени суд није имао овлашћење да по службеној дужности преиспитује ваљаност судског поравнања без поднете тужбе за његово побијање. Наведено судско поравнање је и даље на снази. Отуда нема неоснованог обогатићења туженог за износ од 46.800 евра. Зато је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

Према оцени Врховног касационог суда, правилно је Апелациони суд у Новом Саду применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

Одредбом члана 210. Закона о облигационим односима је прописано да неосновано обогатење постоји када део имовине једног лица пређе без правног основа у имовину другог лица. У конкретном случају, нису испуњени услови за плаћање утуженог износа. Извршена исплата има правно утемељење у судском поравнању закљученом између парничних странака 25.5.2004. године. Тужиоци су судским поравнањем признали

постојање дуга према туженом по Уговору о зајму од 25.5.2004. године у износу од 30.000 евра у динарској противвредности са каматом по стопи од 2% месечно. Судским поравнањем је конституисана и хипотека на стану бр. .. у ..., у ул. ... бр. .., ради обезбеђења тужилачког дуга доспелог 24.6.2004. године. Осим тога, тужила је и признала потраживање туженог на име зајма у износу од 30.000 евра.

Судско поравнање по својој правној природи представља споразум странака, односно уговор којим странке уређују своје грађанскоправне односе којима могу слободно располагати. Међутим, за разлику од уговора, судско поравнање има правно дејство судске одлуке. На ово указује одредба члана 337. став 3. Закона о парничном поступку. Зато се сагласно одредби члана 339. став 1. Закона о парничном поступку судско поравнање може побијати само тужбом. Тужбом се може тражити поништај поравнања у случају постојања разлога његове рушљивости, односно утврђење његове ништавости. Тужиоци нису поднели тужбу за побијање судског поравнања и зато нема места примени института неоснованог обогаћења из члана 210. Закона о облигационим односима".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 1134/17 од 19.4.2018. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 12.2.2019. године)